

TARİHİN SEYRİNDE

Tarih n G t rd    Yere G t

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Tarih   retmenli i Anabilim Dalı Bülteni

Mart 2010

SAYI: 7

TARİHİN SEYRİNDE

MART 2010

ÇANAKKALE GEÇİLMEZ

EDİTÖRDEN

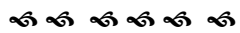
Dur yolcu, bilmeden gelip bastığın,
Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.
Eğil de kulak ver, bu sessiz yığın,
Bir vatan kalbinin attığı yerdir!...

Bu ıssız, gölgesiz yolun sonunda,
Gördüğün bu tümsek Anadolu'nda
İstiklal uğrunda, namus yolunda,
Can veren Mehmed'in yattığı yerdir!

Onlar, ölmeleri gereken yerde en ufak bir tereddüt göstermeden ölüme gittiler. Onlar ana kucaklarını, baba ocaklarını bizim için feda ederek dönmemesine uzak diyarlara yol aldılar. Onlar, Cumhuriyet için etten kemikten bedenlerinden yıkılmaz bir temel attılar. Onlar denize döktüğü yaralı askerler ölümü beklerken, onların yaralarını sardılar. Sadece kahraman değil, zafer gecesinin anılarına “Zaferden sonra neşemizi düşman askerlerinin acısına hürmeten göstermedik” diye yazabilecek kadar Yüce insanlardı. Memleketin kurtuluşu için kendi canlarından vazgeçen atalarının kanları ile sulanmış Çanakkale'min her karış toprağı altın kıymetindedir. 1915 Deniz zaferinin 95. yıldönümünü kutladığımız şu günlerde Çanakkale'yi inançla azimle ve başarıyla savunan Mehmetçiklerimizi, aynı gurur ve minnetle anıyoruz. Aynı sevinci paylaşıyoruz ama bu sefer sesiz değil...

Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor tevhidi...
Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi.

Mart sayımızla karşınızdayız. Gelecek sayıda görüşmek ümidiyle.
Sevgiler...

& NOT DEFTERİM &
Yasemin TÜRKDOĞAN

ÇANAKKALE GEÇİLMEZ

“Şehitlik üstün makam hiçbir paha biçilmez
Kalb'de iman oldukça Çanakkale geçilmez”
Mehmet Akif ERSOY

Bundan iki yıl önce... Dünya telaşından, koşuşturmaların ardından çıktığımız tatilimizin sonuna geldik. Son akşam dönüş için hazırlanıyoruz. “Sabah erken kalkarsanız Çanakkale'ye gideriz. Akşama tekrar yola çıkarsak sabaha Ankara'dayız.” diyor abim. Böyle bir teklife ne denir? Erkenden çıkıyoruz Burhaniye'den. Öğleyin Çanakkale'deyiz. Zamanımız kısıtlı. Benim için henüz tatil bitmiş değil ama ailenin diğer fertlerini iş bekliyor. Hiç oyalanmadan feribota binip Eceabat'a geçiyoruz. Coğrafya derslerimizin en rüzgarlı şehrinin boğazından geçerken “Dur Yolcu” yazısıyla karşı karşıyayız. Kilitbahir, 52. Alay, Tabyalar, Seddülbahir, Abide... Doyamadan son buluyor gezimiz. Düşüyoruz Ankara yollarına.

Çanakkale Savaşı yalnız bizim tarihimizin değil yakın dünya tarihinin en önemli savaşlarından biridir. Çanakkale Boğazı'nı savaş gemileriyle zorlayarak aşma, İstanbul'a kavuşma isteği Avrupa devletlerinin öteden beri özlemidir. “Kimi Hindu, kimi yamyam kimi bilmem ne bela Hani tauna da zuldür bu rezil istilâ!” Şiirde de dendiği gibi çehrelerin, lisanların başka başka olduğu bu insanlar ne istemişlerdi, onları bu topraklara getiren neydi? Şöyle bir baktığımızda tarih boyu bu toprakların, boğazların yabancı devletlerin iştahını her daim kabarttığını görürüz. 1351'de Kantakuzen'e yapılan yardımların karşılığı alınan Çimpe Kalesi ile Gelibolu'ya geçişimizden sonra Kantakuzen 100.000 altın karşılığında Türklerin Gelibolu'yu terk etmelerini istemiş, Orhan Bey “Bu paranın yarısı karşılığında Çimpe Kalesi'ni veririm ancak Gelibolu'yu veremem” demiştir.

“Çanakkale içinde aynalı çarşı

Anne ben gidiyorum düşmana karşı”

Yurdun dört bir yanından düşmana karşı gidilen savaş 19 Şubat 1915'te itilaf donanmalarının Kumkale ve Seddü'l-Bahr tabyalarını uzun menzilli toplarla dövmesiyle başlamıştır. İngiliz ve Fransız donanmasının en güçlü savaş gemilerine karşı, Türkler tabyalardaki yetersiz sayıda ağır toplar ve obüs bataryaları ile mücadele vermişlerdir. 17 Mart'a kadar bombardıman aralıklarla sürmüştür. 18 Mart sabahı Fransızlar Anadolu yakasını, İngilizler Rumeli yakasını dövmeye devam etmişler, Boğaz'a mayın döşeyen Osmanlı askeri, yaklaşık 7 saat süren bu bombardımana metanetle karşı koymuştur. İngiliz ve Fransız savaş gemileri uzun menzilli toplarıyla dağıttığını düşünerek Türk toplarının atış menziline girdikten sonra neye uğradıklarını şaşırmışlardır. Türk askerinin en zor şartlarda bile neler yapabileceğinin mucizevi bir örneği olmuştur ÇANAKKALE. 18 Mart 1915 akşamına kadar devam eden çarpışmalar İngiliz ve Fransızların boğazları geçemeyeceğini göstermiştir. Cephedeki savaşlar ise, İngilizlerin 19/20 Aralık 1915'de Arıburnu ve Anafartaları, 8/9 Ocak gecesi Seddü'l-Bahr bölgelerini boşaltmasıyla sona ermiştir.

“Çanakkale içinde sıra söğütler

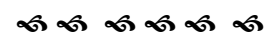
Altında yatıyor aslan yiğitler”

I.Dünya Savaşı'nda Türk ordusunun kahraman mücadelesine sahne olan Çanakkale Savaşları pek çok şehit ve yaralı ile ağır kayıplar verilerek kazanılmıştır. Bunun en büyük etkisi ise Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda görülmüştür. Zira Çanakkale'deki kayıpların pek çoğu yüksek öğrenim görmüş insanlardı. Bu yüzden Cumhuriyet'in ilk yıllarında yetişmiş eleman sıkıntısı had safhaya ulaşmıştı.

Sayfalarca okuduklarımla, saatlerce izlediklerimle ya da yukarıda üç beş satıra sığdırmaya çalıştıklarımla yaşanmıyor, anlatılmıyor Çanakkale.

Çanakkale Deniz Zaferinin 95. yıl dönümünü kutlarken, kendi topraklarını savunan yapmadığı zulümler için suçlanan, saçma sapan soykırım iddiaları ile muhatap edilen bir ülke evladı olarak sormak geliyor içimden: Ne arıyordunuz Çanakkale'de? Ne işiniz vardı? Size ait olmayan bir yerde verdiğiniz zarardır asıl Soykırım olan...!

Sevgiyle kalın.

EVLIYA ÇELEBİ KİMDİR?

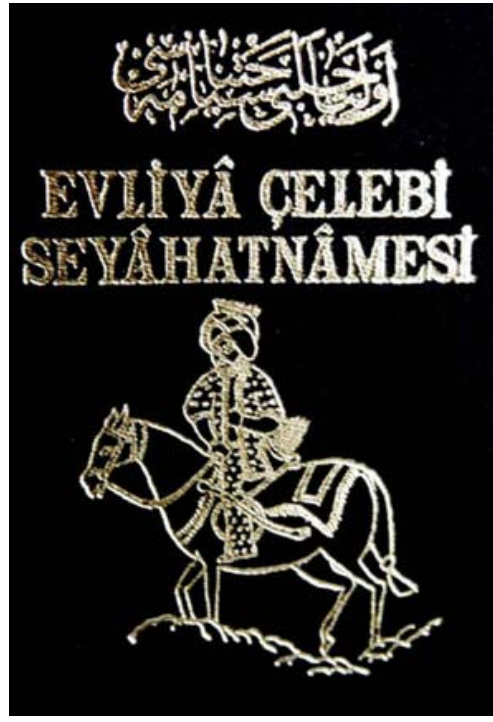
Evliya Çelebi 1611 yılında İstanbul Unkapanı'nda doğdu. Babası Derviş Mehmet Zillî, sarayda kuyumcu başıydı. Evliya Çelebi'nin ailesi Kütahya'dan gelip İstanbul'un Unkapanı yöresine yerleşmişti. İlköğrenimini özel olarak gördükten sonra bir süre medresede okudu, babasından tezhip, hat ve nakış öğrendi. Musiki ile ilgilendi. Kuran'ı ezberleyerek "hafız" oldu. Enderun'a alındı, dayısı Melek Ahmet Paşa'nın aracılığıyla Sultan IV. Muradın hizmetine girdi. Evliya Çelebi Seyahatname'nin girişinde seyahate duyduğu ilgiyi anlatırken bir gece rüyasında Sevgili Peygamberimiz Hazreti Muhammed'i gördüğünü, ondan "şefa'at ya Resulallah" diyerek şefa'at isteyecek yerde, şaşırıp "seyahat ya Resulallah" dediğini, bunun üzerine Sevgili Peygamberimizin ona gönlünün uyarınca gezme, uzak ülkeleri görme imkânı verdiğini yazar.

Evliya Çelebi bu rüya üzerine 1635'te, önce İstanbul'u dolaşmaya, gördüklerini, duyduklarını yazmaya başladı. 1640'larda Bursa, İzmit ve Trabzon'u gezdi, 1645'te Kırım'a Bahadır Giray'ın yanına gitti. Yakınlık kurduğu kimi devlet büyükleriyle uzak yolculuklara çıktı, savaşlara, mektup götürüp getirme göreviyle, ulak olarak katıldı. 1645'te Yanya'nın alınmasıyla sonuçlanan savaşta, Yusuf Paşa'nın yanında görevli bulundu. 1646'da Erzurum Beylerbeyi Defterdar zade Mehmet Paşa'nın muhasibi oldu. Doğu illerini, Azerbaycan'ın, Gürcistan'ın kimi bölgelerini gezdi. Bir ara Revan Hanı'na mektup götürüp getirmekle görevlendirildi, bu sebeple Gümüşhane, Tortum yörelerini dolaştı. 1648'te İstanbul'a dönerek Mustafa Paşa ile Şam'a gitti, üç yıl bölgeyi gezdi. 1651'den sonra Rumeli'yi dolaşmaya başladı, bir süre Sofya'da bulundu.

Seyahatname'nin Özellikleri

Evliya Çelebi 50 yılı kapsayan bir zaman dilimi içinde gezdiği yerlerde toplumların yaşama düzenini ve özelliklerini yansıtan gözlemler yapmıştır. Bu geziler yalnız gözlemlere dayalı aktarmaları, anlatıları içermez, araştırmacılar için önemli inceleme ve yorumlara da olanak sağlar. Seyahatname'nin içerdiği konular, belli bir çalışma alanını değil, insanla ilgili olan her şeyi kapsar. Üslup bakımından ele alındığında, Evliya Çelebi'nin, o dönemdeki Osmanlı toplumunda, özellikle Divan edebiyatında yaygın olan düzyazıya bağlı kalmadığı görülür. Divan

edebiyatında düzyazı ayrı bir marifet ürünü sayılır, ağıdalı bir biçimle ortaya konurdu. Evliya Çelebi, bir yazar olarak, bu geleneğe uymadı, daha çok günlük konuşma diline yakın, kolay söylenip yazılan bir dil benimsedi. Bu dil akıcıdır, sürükleyicidir, yer yer eğlenceli ve alaycıdır. Evliya Çelebi gezdiği yerlerde gördüklerini, duyduklarını yalnız aktarmakla kalmamış, onlara kendi yorumlarını, düşüncelerini de katarak gezi yazısına yeni bir içerik kazandırmıştır. Evliya Çelebi insanlara ilgili bilgiler yanında, yörenin evlerinden, cami, mescid, çeşme, han, saray, konak, hamam, kilise, manastır, kule, kale, sur, yol, havra gibi değişik yapılarından da söz eder.

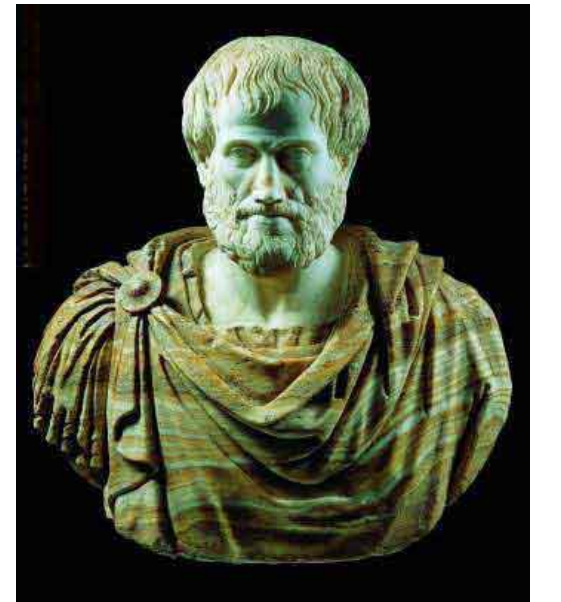
Seyahatname'nin bir özelliği de değişik yöre insanların yaşama biçimlerine, davranışlarına, tarımla ilgili çalışmalarından, süs takılarına, çalgılarına dek ayrıntılarıyla geniş yer vermesidir. Eserin bazı bölümlerinde, gezilen bölgenin yönetiminden, eski ailelerinden, ileri gelen kişilerinden, şairlerinden, oyuncularından, çeşitli kademelerdeki görevlilerinden ayrıntılı biçimde söz edilir. Yazar, gezdiği yerlerde geçen olayları, onlarla ilgili gözlemlerini aktarırken orada kullanılan kelimelerden de örnekler verir. Bu örnekler, dil araştırmalarında, kelimelerin kullanım ve yayılma alanını belirleme bakımından yararlı olmuştur. Evliya Çelebi'nin Seyahatname'si çok ün kazanmasına rağmen, ilmi bakımdan, geniş bir inceleme ve çalışma konusu yapılmamıştır. 1682'de Mısır'dan dönerken yolda ya da İstanbul'da öldüğü sanılmaktadır.

Habibe UZUN

ARİSTOTELES KİMDİR?

Aristoteles MÖ 384 - MÖ 7 Mart 322 tarihleri arasında yaşamış Yunanlı filozof ve bilim adamıdır. Batı düşüncesini Platon ile birlikte en çok etkileyen kişidir. M.Ö. 384 veya 385'te Makedonya'da Stageira kentinde dünyaya gelmiştir. O dönemde bu kentte İyon kültürü egemendir. Bu nedenle Aristoteles'e bir İyon

filozofu da denmektedir. Makedonya kralı II. Amyntas'ın hekimi olan Nikomakhos'un oğludur. On yedi yaşında iken öğrenimini tamamlaması için Platon'un Atina'daki Akademisine gönderilmiştir. Hayatının yirmi yılını burada geçirmiştir. Akademide ki öğretime kendiside katkıda bulunmuş ve burada hocalık yapmıştır. Platon M.Ö. 347'de öldüğünde, Akademeia'nın başına ardılı olarak Spevsippos'u atamıştır. Aristoteles bundan sonra akademiye terk etmiş ve aynı yıl Troas bölgesindeki Assos kentine gönderilir. Orada Tiran Atarnevs'li Hermias'ın siyasî danışmanı ve dostu olur ve özgünlüğünü daha o zamandan belli eden bir okul kurar. Bu okuldaki girişimleri arasında yaşambilim üzerine çalışmaları yer alır. Theophrastos'un daveti üzerine, komşu Lesbos Adasının doğu kıyısındaki Midilli kentine varır. Pella'daki Kral Philippos'un sarayına, oğlu İskender'in eğitimini üstlenmek üzere çağırılır. Philippos'un ölümüyle M.Ö. 335 İskender tahta oturur. Aristoteles Atina'ya dönüp Akademeia'ya rakip olarak Lykeion'u, ya da diğer adıyla Peripatos 'u (öğrencileriyle içinde dolaşarak tartıştıkları bir tür çevresi sütunlarla çevrili avlu ya da galeri) kurar. Burada on iki sene ders verir. M.Ö. 323'te Büyük İskender'in bir Asya seferi esnasında ölmesi üzerine Atina'da Makedon karşıtı bir tepki dalgası peydah olduğu vakit, aslında Makedonculuk zannı taşıyan Aristoteles'e karşı, dine saygısızlık davası açılması söz konusu olur. Bir ölümlüyü Hermias'ın anısına bir ilâhi yazarak ölümsüzleştirmekle itham edilir. Aristoteles, Atina'yı terk ederek Chalcis'e kaçtı. Orada yakalanmış olduğu bir hastalık sonucunda M.Ö. 322 yılında altmış üç yaşında ölmüştür. Aristoteles'in hiçbir resmi kalmamıştır. Diogenes'e göre, ince bacaklı ve küçük gözlüdür. Viyana'daki Sanat Tarihi Müzesi'nde sergilenmekte olan mermer başın Aristoteles'e ait olduğu iddia edilmektedir.

Aristoteles bilimleri matematik, fizik ve metafizik olarak üç bölüme ayırmaktaydı. Geometri, astronomi ve müzik bilimlerine bir öncelik tanımıştır. Fizik, astronomi, felsefe, zooloji, mantık, politika ve biyoloji gibi konularda pek çok eser vermiştir.

Naciye DURU

& SEVİL'EN KÖŞE & Sevil ARAZ

ADINI SİZ KOYUN

Tolstoy “Kadın, öyle bir konudur ki onu ne kadar incelersen incele, her zaman yepyenidir” der. Bu nedenle tarihin ilk devirlerinden beri farklı evrelerden geçen kadın hala yaptıklarıyla, yapacaklarıyla ve sorunlarıyla konuşulmakta ve yazılmaktadır.

8 Mart 1857 tarihinde ABD’nin New York kentinde 40.000 dokuma işçisi, daha iyi çalışma koşulları istemiyle greve başladı. Ancak polisin işçilere saldırması ve işçilerin fabrikaya kilitlenmesi, arkasından çıkan yangında işçilerin fabrika önünde kurulan barikatlardan kaçamaması sonucunda çoğu kadın 129 işçi can verdi.

Dünya Kadınlar Günü, 1960’lı yılların sonunda Amerika Birleşik Devletlerinde gündeme geldi. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 16 Aralık 1977 tarihinde 8 Mart’ın “Dünya Kadınlar Günü” olarak anılmasını kabul etti. Türkiye’de 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ilk kez 1921 yılında “Emekçi Kadınlar Günü” olarak kutlanmaya başlandı.

&

Kadın...

Söylenişi ne kadar kısa, manası ne kadar derindir. Kadın sorunu ise evrenseldir. Tarihin her devrinde, her ülkede kadın sorunu var olmuştur. Uygarlığın oluşup gelişmesi ile kadın sorununun bazı yönleri çözülsün de halen devam etmektedir. Bu sorun devam ederken bile kadın konusuna dair düşüncelerimiz bir netlik kazanamamıştır.

Karşımızdaki kadın annemizse, atalarımızın dediği gibi beşiği sallayan eller, dünyaya hükmeyle felsefesini benimseyiveririz. Karşımızdaki kız kardeşimiz, ablamız, yakın akrabamız ise, sevgi ve saygıda kusur etmeyiz. Bir gün hiç tanımadığımız bir kadına tutulur, ona mahkûm oluruz. Onun adına yazılır bütün şiirler, türküler... Onun adına yapılır tüm fedakârlıklar... Onun için katlanılır bütün her şeye... O, varsa dünya yaşanılmalıdır.

Tüm bu yüceltmelere rağmen kadına karşı farklı bir bakış açısı da vardır. O, artık ne eşimiz, ne kız kardeşimiz, ne de bize denk düşenimizdir. Zaten saçları uzun, akli kısa olanımızdır. Kaşık düşmanımızdır...

Cumhuriyetin ilk yıllarında bir İtalyan yazarı ve eşini şaşkınlığa uğratan Türk kadınının anısına göz atalım. Bir İtalyan yazarı Ortadoğu hakkında röportaj yapmak için İstanbul’a geldiğinde çok kıymetli bir Türk yazarıyla tanışmış ve birlikte İstanbul Adliyesine gitmişler. Başkanı kadın olan bir mahkemeyi izleyen İtalyan gazeteci;

- Sizde kadın yargıç da mı var? ... Diyerek şaşkınlıktan kekeler duruma gelmiştir. Mahkeme Başkanından izin alınarak (Milli Savunma eski Bakanı İlhami Sancar’ın eşi Hikmet Sancar) yazarın fotoğraflarını çekmesi karşısında bu sefer İtalyan yazarının eşi daha çok şaşırılmıştır. Çünkü Türkiye’ye gelirken harem fotoğrafları çekecekleri ümidinde imişler.

&

Bütün bunlara rağmen yakın zamanda Adıyaman’da Medine Memi adlı 16 yaşındaki kız çocuğunun canlı olarak gömülmesi, yurt dışında da yankı yarattı. TIMES: “Türk kız çocuğu, genç erkeklerle dostluğunun ailesini utandırdığı için canlı olarak gömüldü. Namus cinayetleri, Türkiye’de ender rastlanan olaylar olmasa da korkunç ölüm ülkeyi şoke etti” şeklinde haberi duyurdu.

Hız. Muhammed (s.a.v.) “Evlat kokusu cennet kokusudur” diyerek bir nevi çocuğa kutsiyet yüklerken, cahiliye döneminde yaşanan bu tür olayların günümüzde meydana gelmesi insanlık tarihinin kara sayfalarına yazılmıştır.

Kadın ailenin temelidir. Aile içindeki gerek çocukların yetiştirilmesinde, gerekse kültür unsurlarının nesilden nesile aktarılmasında köprü vazifesindedir.

Atatürk’ün ifadesiyle “... Hatta erkeklerden daha çok aydın, daha feyizli, daha fazla bilgili olmaya mecburdurlar.”

Bu söylenenin aksine günümüzde hala en büyük kadın sorunu olarak karşımızda duran çocuk gelinler meselesi devam etmektedir.

Soldaki fotoğrafta utanarak yüzünü kapayan Afganistanlı kız 8 yaşındaki Roşan Kasem yanındaki kişi ise 55 yaşındaki nişanlısı... Kayınpederine yüklü bir başlık parası vaat etti. Yaklaşık 800 YTL, bir düzine koyun ve iki inek...

Sağdaki fotoğraftaki kız çocuğu Gulam Haydar’a nişan günü kendisini nasıl hissettiği sorusuna: “Bu adamı tanımıyorum bile. Ne hissedebilirim? Hiçbir şey!” demekle yetindi.

Türkiye’de, Türk Medeni Kanununun 124.maddesi “erkek veya kadın 17 yaşını doldurmadıkça evlenemez...” ibaresine rağmen çocuklar çoğu zaman bir yanılsın içinde olduklarının farkına bile varamadan benzer örneklerle oyuncakları ile gelin olmaktadır.

&

Çocuktan o, görünüşte çocuk anlamını bilmediği tek şey çocukluk. Diğerlerine göre bir farkı vardı. Adını bile koymuştuk **ÇOCUK GELİNLER...**

Çocuk gelinler sloganını tersine çevirelim ve gelin çocuklar aydınlığa, eğitime, yanlışları düzeltmeye gelin...diyelim. Yağmur tek başına ne iyidir ne de kötüdür. Bir ağacı yeşerttiğinde ya da bir felakete neden olduğunda durum değişir. Gelin, tek başıma bir şey yapamam, bu sorunlar düzelmez demeyelim. **Bir fidanı, bir ağacı yeşertebilecek tek bir yağmur damlası olmamız dileğiyle...**

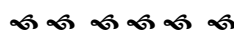
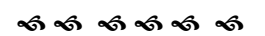
REFİK HALİT KARAY KİMDİR?

15 Mart 1888’de İstanbul’da doğmuştur. 18 Temmuz 1965’te İstanbul’da hayatını kaybetmiştir. Refik Halit Karay romancı,öykü yazarı ve gazetecidir. Anadolu yaşamını anlatan öyküleri ve Kurtuluş Savaşı’na karşı tutumuyla tanınır. Şemsü’l-Maarif ve Göztepe’de Taş Mektep’te öğrenim görmüştür. Mekteb-i Sultani’yi (Galatasaray Lisesi) bitirdi. 1907’de Hukuk Mektebi’ne başladı. Maliye Nezareti’nde Devair-i Merkez Kalem’ine katip olarak girmiştir. II. Meşrutiyet’in ilanından sonra bu memurluğunu bırakarak 1908’de Servet-i Fünun’da ve Tercüman-ı Hakikat’te yazmaya başlamıştır. 1909’da Son Havadis adıyla bir gazete kurdu ve 15 sayı yayınlamıştır. Daha sonra Fecr-i Ati Topluluğuna katıldı. “Kalem” ve “ Cem” mizah dergilerinde “ Kirpi” takma adıyla siyasi mizah yazıları yazmıştır. 1912’de İttihat ve Terakki’nin istenmeyenler listesine girdi, Sinop’a sürgüne gönderilmiştir. 1918’de Ziya Gökalp’in çabalarıyla İstanbul’a dönmüştür. Robert Koleji’nde Türkçe Öğretmenliği yapmıştır. Vakit, Tasvir-i Efkâr ve Zaman gazetelerinde makaleleri yayınlanmıştır. Damat Ferit Paşa’nın dostluğu sayesinde, mütarekeden hemen sonra Hürriyet ve İtilaf Fırkası’na katılmıştır. 1919’da Posta ve Telgraf Umum Müdürü oldu. İzmir’in işgalinden sonra Anadolu Hareketiyle İstanbul Hükümeti arasında yaşanan telgraf krizinde İstanbul Hükümeti’nin tarafını tutmuştur. 1912’de “Aydede” mizah gazetesini çıkarmıştır.

1919’dan başlayarak Türk Öykücülüğüne yeni bir sayfa açmıştır. Sürgün olarak gittiği Anadolu’nun çeşitli kesimlerinden insanları canlandırdığı “Memleket Hikâyeleri” adlı eserini 1919’da yayınlamıştır. Bu kitapla, o güne kadar konuları İstanbul’la sınırlı olan öykücülüğü Anadolu’ya taşımıştır. Bu yönüyle sonradan serpilip gelişen “ köy Edebiyatı”nın öncüleri arasında yer almıştır. 1920’lerden sonra daha saf ve anlaşılır bir dil kullanmıştır. Onun romancılığında iki ayrı çizgi etkindir. Yurtdışına kaçmadan önce yazdığı “İstanbul’un İç Yüzü” adlı eseri onun en yetkin romanı sayılır. Türkiye’ye dönüşünden sonra yazdığı romanlarda, daha çok kişiye seslenme, daha fazla satma ve okunma kaygısıyla sanatı bir kenara bırakıp ticari eserlere yönelmiştir. Bu romanlarda yurt gerçeklerinin yerini, Avrupa dışı ülkelerde geçen olaylar almıştır.

Habibe AVCI

& ÇALIŞAN KALEM & Kübra ÇALIŞKAN

ÖĞRETMENLERE AÇIK OLAN KAPI: DARÜLMUALLİMİN

Öğretmen, geçmişin öğreticisi; geleceğin kurucusudur. “... Bu sebeple okul gerekir. Okul adını hep beraber hürmetle, saygıyla analım.” diyor Atatürk. Gelin saygıyla andığımız Darülmullimin’in tarihçesine bakalım.

1839’da Tanzimatla beraber her alanda yeniliğe gidilirken, bundan eğitim de nasibini almıştır. Özellikle askeri okullara öğrenci yetiştirmek için ülkenin birçok yerinde Rüşdiyeler açılmış ve rüşdiyelerin çoğalması, öğretmen ihtiyacını gündeme getirmiştir.

Bu bağlamda **16 Mart 1848’de** İstanbul- Fatih’te ilk öğretmen okulu olan **Darülmualimin**, Padişah I. Abdülmecid’in iradesi ile Ahmet Cevdet Paşa öncülüğünde öğretime başlamıştır. Böylece günümüz yüksek öğretmen okullarının çekirdeği olan Darülmualimin, bilgi çelengini baş tacı yapmış, ilk öğretmenlerini yetiştirmeye başlamıştır.

1874 yılında ortaya çıkan ihtiyaç üzerine Darülmualimin-i idadi açıldı. 1890 yılında öğretmen okulu Sıbyan (ilk), Ruşdiye (Orta), İdadi (Lise) ve Ali (Yüksek) kısımlarına ayrıldı. Daha sonra bu dört kademeli okulun adı Darülmualimin-i Ali olarak yeniden düzenlendi. Okul, cumhuriyete kadar çeşitli düzenlemeler geçirmiştir. En son 1915’teki haliyle cumhuriyete devrolunmuştur.

Bu okul bugün Çapa Anadolu Öğretmen Lisesi olarak öğretim hayatına devam etmektedir.

Bu öğretmenler, Atatürk’ün deyişiyle “... Unutmayınız ki, cumhurbaşkanı bile sınıfta

öğretmenlerden sonra gelir” diyerek yüceltilen nadir insanlardandır.

Bilgi ve bilgiyi kuşanan âlimlere tarihin her devrinde hürmette kusur edilmemiştir. İşte Atatürk de sözünde bu saygının derecesini dile getirmiştir. Öğreten sadece bilgiyi öğreten değil, bilgiyle dimağlara yeni yol gösterendir. Ufuk açandır, o ufuklarda yolunu arayan gemilere rüzgâr olandır...

Kılıç Ali ise, eğitim ve öğretimin gayesini şöyle dile getirmiştir: “... Yalnız hükümete memur yetiştirmek değil, daha ziyade memlekete ahlaklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, müsbet atılgan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette, dürüst düşünüşlü, iradeli, hayatta tesadüf edeceği engelleri yenmeye kudretli karakter sahibi genç yetiştirmektir. Bunun için de öğretim programlarını ve sistemlerini ona göre düzenlemelidir.

Osmanlı Devrinde darülmualiminle başlatılan küçük kıvılcım, Cumhuriyet Döneminde güçlü

bir ateşe dönüşmüştür.

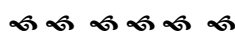
Gazi Üniversitesi de cumhuriyetin ilk yüksek öğretmen okullarından biridir. Cumhuriyet’in ilanından sonra, Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarının girişimiyle bir enstitü kurulması kararlaştırılmıştır. Bilgi ordusunun her bir neferini yetiştirmek üzere, içinde bulunduğumuz “**Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü**” nün 1926 yılında kurulmasıyla bu karar gerçekleştirilmiştir.

Enstitünün adı 1929’da “Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü” olarak değiştirilmiş ve bu isimle uzun yıllar hizmet vermiştir. 1976’da ise, “Gazi Eğitim Enstitüsü” adını almıştır. 1982 yılından itibaren de “Gazi Üniversitesi” ne dönüştürülmüştür.

Aslında bu, Cumhuriyetle başlayan geleneğin, yeni bir isimle, şanlı görevi devralmasıdır. Bizler ilk öğretmen okullarından biri olarak taçlandırılan bu köklü kurumda genç beyinlere, insanlığa saygıyı, millet ve memlekete saygıyı, şerefî, bağımsızlığı öğretmek yolunda ilerleyen genç neferleriz.

Bugün de ülkenin dört bir yanına ışık saçan bu okulların 162. Yıldönümü kutlu olsun.

Sevgiyle kalın... Hoşça kalın...

& TARİHTE BU AY & Halil GOSTAK

1 Mart 1940 Bulgaristan Mihver devletlere katıldı.

2 Mart 1974 TRT, Çarşamba hariç her gün yayın yapmaya başladı.

3 Mart 1878 Osmanlı Devleti ile Rusya arasında Ayestefanos Anlaşması imzalandı.

1924 Halifeliğin kaldırılması ve Osmanlı Hanedanı mensuplarının Türkiye dışına çıkarılmasına ilişkin yasa kabul edildi.

4 Mart 1656 Osmanlı tarihinde Vaka-i Vakvakiyye veya Çınar Vakası olarak anılan isyan başladı.

5 Mart 1924 Halife Abdülmecit Efendi ailesiyle birlikte Türkiye’den ayrıldı.

6 Mart 1995 Avrupa Birliği üyesi 15 ülke ile Türkiye arasında Gümrük Birliği Anlaşması imzalandı.

7 Mart 1984 KKTC bayrağı KKTC Meclisi tarafından onaylandı.

M.Ö. 322 Aristo öldü.

8 Mart 1403 Yıldırım Bayezid vefat etti.

1857 Dünya Kadınlar Günü ilan edildi.

9 Mart 1796 Napolyon ile Josephine evlendi.

10 Mart 1876 Graham Bell ile yardımcısı Watson ilk telefon görüşmesini yaptılar.

11 Mart 1947 Türkiye, Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu’na (IMF) katıldı.

12 Mart 1921 İstiklal Marşı, milli marş olarak kabul edildi.

13 Mart 624 Bedir Savaşı yapıldı.

14 Mart 1827 II. Mahmut döneminde Mektebi Tıbbiye Şahane kuruldu.

15 Mart 1888 Yazar Refik Halit Karay doğdu.

16 Mart 1848 Öğretmen okulları kuruldu.

1920 İtilaf devletleri İstanbul’u işgal etti.

17 Mart 1990 Jülide Ateş, Türkiye Güzeli seçildi.

18 Mart 1915 Çanakkale Zaferi.

20 Mart 1923 Mustafa Kemal, Konya’da halka seslendi.

21 Mart 1779 Osmanlı Devleti ile Rusya arasında Aynalıkavak anlaşması imzalandı.

22 Mart 1939 Hatay, Fransız egemenliğinden kurtuldu.

23 Mart 1481 Aşıkpaşazade öldü.

1921 II. İnönü Muharebesi başladı.

24 Mart 1394 Moğol İmparatoru Timurlenk, Diyarbakir’i işgal etti.

25 Mart 1821 Yunanistan, Osmanlı Devleti’nden bağımsızlığını ilan etti.

1611 Türk gezgin ve yazar Evliya Çelebi doğdu.

26 Mart 1971 İstanbul’da iki kıta birleşti. Boğaz Köprüsünün 57. ünitesinin de yerine konulmasıyla kentin Asya ve Avrupa yakaları bağlandı.

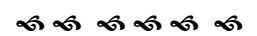
27 Mart 425 İmparator II. Theodosius zamanında İstanbul’da Auditorium adıyla ilk yüksekokul açıldı. Burada 31 profesör bulunup Latince ve Grekçe hitabet ve gramer, hukuk ve felsefe dersleri verilmeye başlandı.

28 Mart 1854 Kırım Savaşı başladı.

29 Mart 1827 Beethoven, Viyana’da on bin kişinin katıldığı törenle toprağa verildi.

30 Mart 1432 Fatih Sultan Mehmet doğdu.

31 Mart 1727 Isaac Newton’un ölümü.

İSTİKLAL MARŞI

Mehmed Akif Ersoy'un Büyük Millet Meclisi tarafından 1921'de milli marş olarak kabul edilen şiiri...

Mili mücadelenin başlarında Mehmed Akif'in 'Ordunun Duası' adlı manzumesinin Ali Rifat tarafından yapılan bestesi, Erkan-ı Harbiyye-i Umumiye reisliğince bütün askeri birliklere okunmak üzere tamim edilmiştir. I. Büyük Millet Meclisi'nin ilk günlerinde kurulan heyet-i irşadiyyelerin, gezileri sırasında edindikleri izlenimler doğrultusunda Erkan-ı Harbiyye reis vekili Miralay İsmet Bey'e bir istiklal marşına olan ihtiyacı belirtmeleri, meseleyi ilk defa resmi olarak gündeme getirmiş. İsmet Bey'in meseleyi İcra Vekilleri Heyeti'nde ortaya koymasından sonra konu Maarif Vekaleti'ne havale edilmiş, Maarif Vekili Rıza Nur'un imzasını taşıyan 18 Eylül 1920'de bir tamimle milli marşın şartları valiliklere duyurulmuştur.

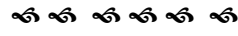
Başvuru süresinin son günü gönderilen şiirlerin sayısı 724'tür. Ancak bunların arasında mili marş güftesine layık bir şiir bulunmadığından o tarihte Maarif vekili olan Hamdullah Suphi, Hasan Basri'ye böyle bir şiiri Mehmed Akif'ten beklediğini söyleyerek onun yazması için aracı olmasını ister. Hasan Basri'nin, Mehmed Akif'in marş için hükümetçe konan 500 lira mükafatı kabul etmediğinden yarışmaya katılmadığını belirtmesi üzerine Halil Suphi bu şartın Akif Bey için kaldırılabilceğini ifade eder. Bunun üzerine Mehmed Akif bir süredir çalışmakta olduğu eserini tamamlar ve Maarif Vekaleti'ne gönderir. İstiklal Marşı, Maarif Vekaleti'nden gönderilen bir tezkire ile Büyük Millet Meclisi'nin 26 Şubat 1921 tarihli oturumunda gündeme alınır. Meclisin Mustafa Kemal Paşa'nın başkanlığında yapılan 1 Mart 1921 tarihli oturumunda Hasan Basri Bey'in takrirî üzerine söz alan Hamdullah Suphi, yarışmaya katılan şiirlerden yedisinin vekaletçe şartlara uygun görüldüğünü; ancak kendisinin Mehmed Akif'in şiirini beğendiğini söyleyerek tamamını okumuş ve her kıtanın arkasından sürekli alkışlar gelmiştir. Meclisin konuyla ilgili üçüncü ve son oturumu 12 Mart 1921'de Abdülhak Adnan başkanlığında yapılmış, meclise sunulan altı takrir arasından Hasan Basri'nin "Mehmed Akif Bey 'in şiirinin tercihan kabulü" teklifi oylanarak büyük çoğunlukla kabul edilmiştir. Artık resmi hale gelen marş Hamdullah Suphi tarafından tekrar okunmuş ve bütün mebuslarca ayakta alkışlanmıştır. Mehmed Akif 500 lira mükafatı fakir Müslüman kadın ve çocuklarına iş öğreterek sefaletlerine son vermek amacıyla kurulan Darülmesai'ye hediye etmiştir.

Mehmed Akif, marşı, Safahat'ına almamış''O benim değil milletimindir'' demiştir ve son günlerinde hasta yatağında da "Allah bu millete bir daha İstiklal marşı yazdırmasın" demiştir. Millet'in iradesine ve Allah'ın müminlerine vaad ettiği zaferin er geç gerçekleşeceğine inanan Mehmed Akif'in şiirindeki özelliklerinden biri de milli ve ulvi değerlerle dini motifleri dengeli bir şekilde kıtalara yerleştirmesidir. Bayrak, hilal, yıldız, hak, hürriyet, istiklal, yurt, millet, kahramanlık gibi kavramlarla iman, şehadet, helal, cennet, ezan, mabed, vecd gibi dini

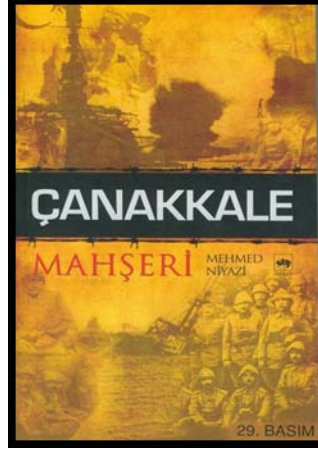
motifler birbiriyle uyum halinde zengin bir belagatle kullanılmış böylece Milli Mücadele'yi gerçekleştiren halkın ruhunda mevcut iki önemli kavram İstiklal Marşı'nın da iki temel temasını oluşturmuştur.

Milli marş olarak kabulünden sonra İstiklal Marşı'na zaman zaman eleştiriler yöneltip yerine çağdaş bir marş yazılması gibi teklifler yapılmışsa da bunlar her defasında çoğunluğun tepkisiyle karşılanmıştır. Bu gibi polemiklerin önünü almak için 1982 anayasının 3. maddesine''Türkiye Devleti'nin milli marşı İstiklal Marşı'dır.'' bendi eklenmiştir.

Duygu ALTINOK

& KİTAP KÖŞESİ & Serhat ALTINKAYNAK

ÇANAKKALE MAHŞERİ
Mehmed Niyazi ÖZDEMİR

Eserlerinde genellikle milli konuları işleyen Mehmed Niyazi'nin "Çanakkale Mahşeri" adlı eseri ilk baskısını Ekim 1998'de yapmıştır. Aynı yıl bu eserle Türkiye Yazarlar Birliği Ödülünü alan Mehmet Niyazi Özdemir, tezli romanlarıyla tanınan bir yazar ve düşünürdür. Fikrî eserlerinde de sıklıkla Türkiye'nin sosyal yapısı üzerine görüşlerini açıklamıştır.

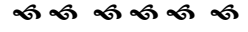
Talihsiz 1914 senesi, XX. yüzyılın ilk büyük kanlı savaşı olan büyük savaşın başlangıcı oluyordu. 1918 yılına kadar çok cepheli olarak devam eden büyük savaş, dünya üzerinde kilit nokta olan bir coğrafyada bulunan Osmanlı Devleti'ni de etkilemiştir. Bu savaş esnasında Türkler, Çanakkale'de dünya tarihine damga vuracak bir mücadele vermişlerdir. Özellikle bu mücadelede düşmanların kardeşliği gibi tarihte eşine az rastlanan bir savaş örneği verilmiştir.

Çanakkale Cephesi'nin açılmasında temel gerekçelerden birincisi Çarlık Rusya'sına yardım ulaştırmaktı. İtilaf devletleri boğazları geçerek tabiri caizse adeta bir taşla iki kuş vuracaklardı. Hem Osmanlı'yı ortadan kaldıracaklar, böylece büyük savaşı iki yıl daha erken bitireceklerdi hem de Rusya'ya yardım ulaştırıp onları canlı tutmayı başaracaklardı. Sonuçta bu hedefler gerçekleşirse emperyalizmin doğudaki kolu olan Rusya ayakta kalacaktı.

Kitapta ilgi çekici konuların başında Çanakkale'de en kanlı olayların yaşandığı Seddülbahir mücadeleleri gelmektedir. Bu

bölgelerdeki Türk askerlerinin başarısızlıklarının ardından bölgeye Albay Ahmet Fevzi'nin yerine Mustafa Kemal görevlendirilir. Aynı zamanda medrese öğrencileri ideallerini, hayallerini bırakıp savaşa katılırlar. Böylece "Hasta Adam" (kitapta Osmanlı Hasta Adam olarak nitelendirilmiştir) büyük bir irkilemeyle Çanakkale'de büyük bir zafer kazanmıştır. İşte, "Çanakkale Mahşeri"nde bu hayaller, idealler, yıkımlar ve kardeşlikler tezli roman usulüne uygun olarak işlenmiştir.

Sözlerimi burada bitirirken kitabın başından da küçük bir alıntı yapmak istiyorum: "...Evet, insan ruhunu yenmek mümkün olmuyor. Dünyada hiçbir ordu bu kadar sürekli ayakta kalamaz. Sadece bugün 1800 şarapnel attık. Aylardan beri gece gündüz savaş gemilerimiz mevzilerini bombalıyor. Son derece hırpalanmış Türkleri koruyan Cenab-ı Allah'larından ayırmak için başka ne yapılabilir!..." (Müttefik Orduları Başkomutanı General Jean Hamilton). İşte bu durum Çanakkale zaferini özetlemesi bakımından önemli olsa gerektir.

& KÜLTÜR - SANAT &

Mehmet Akif Ersoy'u anma münasebetiyle farklı ve daha önce hiç yapılmayan bir gösteri düzenlendi. Etimesgut Belediyesi'nin ev sahipliğinde 27 Şubat'ta belediye gösteri salonunda oynanan tek kişilik tiyatro oyunu büyük ilgi gördü. Mehmet Akif Ersoy adına yapılan bu tek kişilik tiyatro gösterimi alanında ilk ve tek. Bu oyunda usta şair Mehmet Akif Ersoy'un ve Safahat adlı büyük esirinin tanıtımı amaçlanmıştı. Mehmet Akif Ersoy, oyuncu Ahmet Yenilmez tarafından canlandırılıyor. Oyunda Mehmet Akif'in dilinden anılar anlatılırken her anıya birde Safahat 'tan şiirler serpiştiriliyor. Dönemin gündemdeki konularına da değiniliyor. Çanakkale Savaşı üzerine de duygusal ve anlamlı bir konuşma yapılıyor. Seyirci ile diyalog sık sık kuruluyor. Oyun yaklaşık olarak 70 dakika sürmekte ama izlemesi bir o kadar keyifli ve etkileyici. Oyunun bitimi ise, oldukça anlamlı İstiklal Marşımızın okunmasıyla oyun sona eriyor.

Mehmet Akif Ersoy'u ve onun "Safahat" adlı eserini tanımak açısın oyunun oldukça başarılı olduğunu düşünüyorum.

Fidan KAYA

TARİHİN SEYRİNDE

SAYI: 7

MART 2010

&TARİHTEN HİKÂVELER & Eda ALAGÖZ

“Bol Yumurtalı Camii”

Dönemin padişahı Sultan II. Selim, Mimar Sinan'a şanına yakışır bir camii inşa etmesini buyurmuş. Sinan hemen kolları sıvamış Selimiye camisini yapmaya başlamış. Temeller kazılmış, iskeleler kurulmuş. Çalışmalar sürerken Mimar Sinan bir gün elinde bir yumurtayla çıkagelmiş. Kendi kendine bir şeyler mırıldanıyormuş, aklından hesap yapıyormuş gibi bir hali varmış. Sonra eğilmiş ve yumurtayı inşaat kumuna kırmış ve başlamış karıştırmaya. Görenler şaşırılmış tabii.

Bir müddet sonra "Tüm inşaatla bu harcı kullanacacağız" diye buyurmuş. Sırf bu harç olayı için Edirne Karaağaç'ta bir çiftlik kurdurtmuş. 30.000 tavuğun her gün düzenli olarak yumurtaları toplanıp kumla ve kille karıştırılıp camide kullanılmış. İnşaat hızla ilerliyormuş. Ama Mimar Sinan bir gün ortadan kaybolmuş. Her yeri aramışlar ama Mimar Sinan'ı kimse bulamamış. Tam 8 yıl sonra Mimar Sinan çıkagelmiş. Caminin kaldığı yerden devam etmesini buyurmuş. Sultan Selim inşaatın 8 yıl beklemesine çok sinirlenmiş: "Tez getirin Sinan'ı" diye buyruk çıkartmış. Sultan Selim bu tüm saray efradı korkudan tir tir titriyor, Selim'in gazabından korkuyorlarmış. Mimar Sinan gayet sakin huzura çıkmış. Selim "anlat" demiş sadece, gözlerinden şimşekler çakıyormuş. Hazır olmasını buyurduğu celladın eli kılıcının kabzasına gitmiş. Sinan kendinden emin, temelin sağlam olması için zaman gerektiğini söylemiş ve eklemiş: "Hesaplarıma göre 8 yıl gerekiyordu" demiş. Sultan Selim, eliyle cellada dur işareti vermiş ve Mimar Sinan'ın dehası karşısında diyecek bir şey bulamamış.

“Kamikaze Köpekler”

İkinci Dünya Savaşı sırasında Ruslar Nazi Almanya'sının üstün tank gücü karşısında çok zor zamanlar geçiriyormuş. Zeki bir Rus subayı ortaya bir proje atmış. Plana göre orduda görev yapan köpekler, Nazi tanklarına saldırarak kamikazeler olarak eğitilecekmiş. Anti-tank patlayıcılar taşıyan bu köpekler, Nazi tanklarının en savunmasız yeri olan altına doğru koşacaklarmış. Tankın altına girer girmez de sırtlarını tankın tabanına vurup, mayın benzeri patlatma mekanizmaları olan bombalarla tankları etkisiz hale getireceklermiş.

Hitler, Rusya'ya tank birlikleriyle girme emri verdiğinde, aylarca eğitilmiş olan köpekler savaş için hazır durumdaymış. Rus generaller, savaşın gidişatını değiştirecek gizli silahlarıyla Nazi tanklarını bekliyorlarmış.

Uygun bir ovada Rus tankları ile Nazi tankları karşı karşıya gelmiş. Ruslar kamikaze köpekleri savaş alanına göndermiş. Ancak köpekler, Rus tanklarıyla Nazi tanklarının farkını anlayamadıklarından, önlerine çıkan tankın altına girip patlatmaya başlamışlar.

Maalesef Rus tankları köpeklere daha yakın olduğu için Rus birliği ağır kayıplar vermiş. Sonuçta Ruslar geri çekilmeye başlamış. Naziler ne olduğunu anlayamamış ama kaçan düşmanı takibe başlamışlar. Hitler'in sonunu getiren ve Nazi ordusunun kış şartlarında Rus steplerinde kalakalmasını sağlayan geri çekilme taktiği böyle gerçekleşmiş. Rusların savaşı kazanmasını sağlayan bu taktik, aslında büyük bir askeri gaf olduğu için devlet sırrı olarak saklanan bu olay yüzünden mecburen uygulanmış.

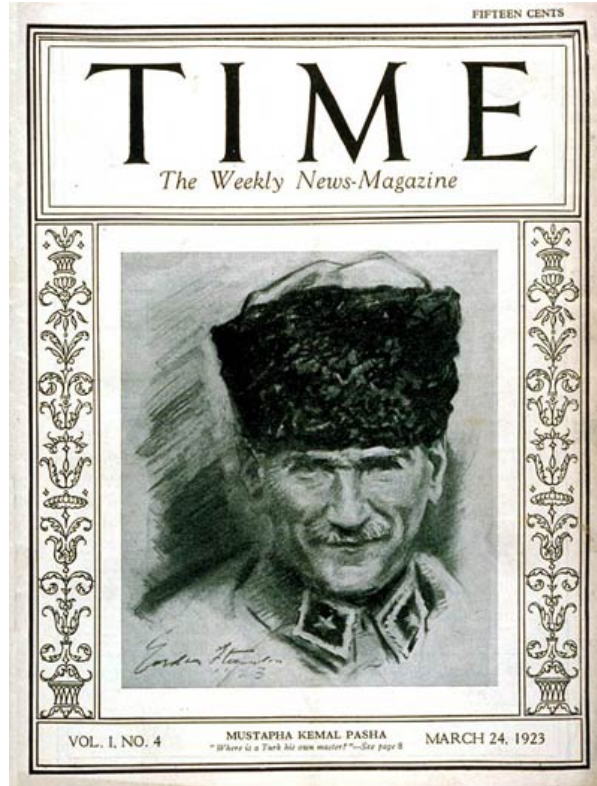

& TARİH MAGAZİN & Arzu DURUKAN

MUSTAFA KEMAL İHTİŞAMIYLA TIME DERGİSİ KAPAĞINDA

Time 1923 yılında Birton Hadden ve Henry Luce tarafından ABD'nin ilk haftalık haber dergisi olarak kurulmuştur. Dünyanın en saygın haber ve politika dergilerinden birisidir. Dergi, kendi reklam kampanyasında isminin “The International Magazine Of Events”(Olayların Uluslararası Dergisi)deyişinin kısaltılması olduğunu belirtmiştir.

Mustafa Kemal, Türk Milletine kazandırdıklarıyla kendine hayran bıraktıran insan, dünyayı da sarsmıştır ve bu dergiye iki defa kapak olmuştur. Dergi Atatürk'ten 24 Mart 1923 ve 21 Şubat 1927 yıllarında kendine konu almıştır.

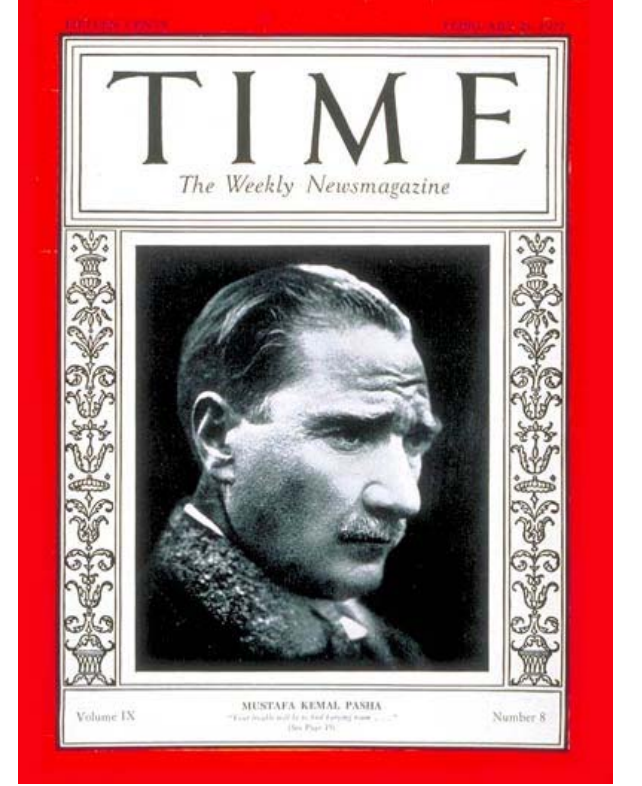

1927 sayısında Atatürk'ten diktatör olarak bahsedilmeye çalışılmıştır. Dünya onu konu etmiştir.

Çünkü kıskanılacak büyük işler ve büyük başarılar elde etmiştir.

Eleştirilecektir de “meyve veren ağaç taşlanır” misali.

Yabancı basın ne demiş neyi demiş ne önemi var: “... hoşaftan ne anlar. Suyunu içer. Denesini (tanmesini) kor.”

&

TRT İLE NOSTALJİ

TRT 1964 yılında devlet adına radyo ve televizyon yayınlarını gerçekleştirmek için kurulur. 31 Ocak 1968 yılında TRT ilk televizyon yayını Ankara'da yapar. Büyüklerimden dinlediğim kadarıyla kanal sabah açılırken ve akşam kapanırken televizyonda Türk bayrağı çıkar ardından İstiklal Marşı ve ne kadar büyük saygıdır ki ayağa kalkılır ve bitene kadar saygı duruşunda durulur. Ve bunu hala uygulayan tek kanaldır. Tabi o zamanlar televizyon fazla kişinin evinde yok, televizyon olan eve gidilir komşunun hatırı sorulurken bardak gibi dizilir ve televizyon izlenmeye başlanırmış. Anlatılana göre diyorum tabi ben o zamanlar yokum ☺

Muhteşemdir televizyon. ilk canlı spor yayını 1971 yılında oynanan Karşıyaka Spor Kulübü ile İstanbul Spor arasında oynanan futbol maçıdır. 1971 Muhtırası'nın ardından 1972'de anayasa değişikliği kararıyla TRT'nin özerkliği kaldırılır ve kurum “tarafsız” bir kamu ve ikdisadi kuruluşu olarak yeniden düzenlenir. Televizyon yayınları 1974'de 7 güne çıkarılır. İlk renkli televizyon yayını 1976'da gerçekleşir. 1984 yılında tümüyle renkli yayına geçilir. Rahmetli dedem bir gün bana “kızım ajansı aç bakayım” dedi, ben de tabi suratına baktım, sordum “ajans nedir ki? dede.” Anlamı, haber demekmiş. Dedem zamanın da böyle kullanılırmış. Öyledir ki, hayatımızı anlamlandıran televizyon benim kelime hazneme yeni bir kelime katarak beni de anlamlandırmış oldu.

İlk diziler ve Türk gençliği bütünleşir. Kadınlar Çarlı'nın Melekleri'ne özenirken, erkeklerde Karaşimşek özentisi başlar. Dallas, Yurttan Sesler Korosu...

& ŞİİRLERİN DİLİ &
Habibe AVCI- Naciye DURU-
Samet ÖZDEN

Çanakkale Şehitlerine

Şu Boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi,
-Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya-
Kaç donanmayla sarılmış ufacak bir karaya.
Ne hayâsızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı!
Nerde -gösterdiği vahşetle- "Bu bir Avrupalı!"
Dedirir: Yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi,
Varsa gelmiş, açılıp mahbesi, yâhud kafesi!
Eski Dünya, Yeni Dünya, bütün akvâm-ı beşer,
Kaynıyor kum gibi... Mahşer mi, hakikat mahşer.
Yedi iklimi cihânın duruyor karşısında,
Ostralya'yla beraber bakıyorsun: Kanada!
Çehreler başka, lisanlar, deriler rengârenk;
Sâde bir hâdise var ortada: Vahşetler denk.
Kimi Hindû, kimi yamyam, kimi bilmem ne belâ...
Hani, tâ'ûna da zuldür bu rezil istilâ!
Ah, o yirminci asır yok mu, o mahhlûk-i asil,
Ne kadar gözdesi mevcut ise, hakkıyla sefil,
Kustu Mehmetçiğin aylarca durup karşısına;
Döktü karnındaki esrârı hayâsızcasına.
Maske yırtılmasa hâlâ bize âfetti o yüz...
Medeniyyet denilen kahbe, hakikat, yüz­süz.
Sonra mel'undaki tahribe müvekkel esbâb,
Öyle müdhiş ki: Eder her biri bir mülkü harâb.

Öteden sâikalar parçalıyor âfâkı;
Beriden zelzeleler kaldırıyor a'mâkı;
Bomba şimşekleri beyninden inip her siperin;
Sönüyor göğsünün üstünde o arslan neferin.
Yerin altında cehennem gibi binlerce lâğam,
Atılan her lâğamın yaktığı yüzlerce adam.
Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer
O ne müdhiş tipidir: Savrulur enkâz-ı beşer...
Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el
ayak,
Boşanır sırtlara, vâdilere, sağnak sağnak.
Saçıyor zırha bürünmüş de o nâmerd eller,
Yıldırım yaylımı tûfanlar, alevden seller.
Veriyor yangını, durmuş da açık sinelere,
Sürü halinde gezerken sayısız tayyâre.
Top tüfekten daha sık, gülle yağan mermiler...
Kahraman orduyu seyret ki bu tehlide güler!
Ne çelik tabyalar ister, ne siner hasmından;

Alınır kal'a mı göğsündeki kat kat iman?
Hangi kuvvet onu, hâşâ, edecek kahrına râm?
Çünkü te'sis-i İlâhî o metin istihkâm.
Sarılır, indirilir mevki'-i müstahkemler,
Beşerin azmini tevkif edemez sun'-i beşer;
Bu göğüslerse Hudâ'nın ebedî serhaddi;
"O benim sun'-i bedi'im, onu çiğnetme" dedi.
Âsım'ın nesli... diyordum ya... nesilmiş gerçek:
İşte çiğnetmedi nâmusunu, çiğnetmeyecek.
Şûhedâ gövdesi, bir baksana, dağlar, taşlar...
O, rükû olmasa, dünyâda eğilmez başlar...
Vurulmuş tertemiz alnından, uzanmış yatıyor,
Bir hilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor Tevhid'i...
Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi.
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
"Gömelim gel seni tarihe" desem, sığmazsın.
Herc ü merc ettiğin edvâra da yetmez o kitâb...
Seni ancak ebediyyetler eder istiâb.
"Bu, taşındır" diyerek Kâ'be'yi diksem başına;
Ruhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da ridâ namıyla,
Kanayan lâhdine çeksem bütün ecrâmıyla;
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyyâ'yı uzatsam oradan;
Sen bu âvizinin altında, bürünmüş kanına;
Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ fecre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile âvizeni lebriz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...
Yine bir şey yapabildim diyemem hatırına.

Sen ki, son ehl-i salibin kırarak salvetini,
Şarkın en sevgili sultânı Salâhaddin'i,
Kılıç Arslan gibi iclâline ettin hayran...
Sen ki, İslâm'ı kuşatmış, boğuyorken hüsrân,
O demir çenberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, ruhunla beraber gezer ecrâmı adın;
Sen ki, a'sâra gömülse taşacaksın... Heyhât!
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât...
Ey şehid oğlu şehid, isteme benden makber,
Sana âğuşunu açmış duruyor Peygamber.

Mehmet Akif ERSOY

Çanakkale

Övün ey çanakkale, cihan durdukça övün!
Ömründe göstermedin bin düşmana bir gün.
Sen bir büyük milletin savaşa girdiği gün,
Başına yüz milletin birden üstüğü yersin!

Sen savaşa girince mızrakla, okla, yayla.
Karşına çıktı düşman çelikten bir alayla.
Sen topun donanmayla, tüfeğin bataryayla,
Neferin ordularla boy ölçtüğü yersin!

Nice tüysüz yiğitler yılmadı cenk devinden,
Koştı senin koynundan çıkar çıkmaz evinden.
Sen onların açtığı bayrağın alevinden,
Kaç bayrağın tutuşup yere düştüğü yersin!

Toprağından fazladır sende yatan adamlar,
İrmağın kanla çağlar, yağmurun kanla damlar.
O cenkten armağandır sana kızıl akşamlar,
Sen silahın inançla son sövüştüğü yersin!

Bir destana benziyor senin bugünkü halin.
Okurken duyuyorum sesini ihtilâlin.
Övün ey Çanakkale,
Ki sen Mustafa Kemal'in,
Yüz milletle yüz yüze ilk görüştüğü yersin

Faruk Nafiz ÇAMLİBEL

TARİHİN SEYRİNDE

SAYI: 7

MART 2010

Çanakkale

Ezanlar çınlasın göklere yükselsin nida...
bu vatan için binlerce canlar olsun feda...
Yükselirken ruhlar, yaratan rabbin katına...
Aşka gelen diller söyleşir şeyda şeyda

Al kanların üzerine yıldızlar yağmış...
Aydın şavkı hilal olmuş uzanmış...
Ya rab! Bu ne tablo şehitler sıra sıra...
Diller susmuş gözler tevekküle dalmış...

ÇANAKKALEDE BİR KADIN

Mahzun Bakışlarında Eriken Çanakkale
Göz Pınarları Yağmur Olup Boşalan Kadın
Hüzün Kuşları Konmuş Gönül Penceresine
Öylesine Yıkılmış Bir Çare Kalan Kadın

Ufukları Tararken Sihirli Bakışları
Cemalinin Aksiyle Maziye Dalan Kadın
İmbatlarla Oynaşan Dalga, Dalga Saçları
Gelibolu Koyunda Tarihe Dolan Kadın

Acıları Bastırıp Karanlıklar Üstüne
Aydınlığın Resmini Yüzünde Çizen Kadın
Bakarken Mehmetçiğin Şanla Dolu Büstüne
Sessiz Çığlıklarını Gönline Dizen Kadın

Leylaklardan Da Güzel Bakışı Hale Kadın
Çiçek Bahçelerinde Menekşe, Lale Kadın
Ürpertiyle Uzanmış Meçhul Hayale Kadın
Irmak, Irmak Çağlayıp, Akan Şelale Kadın

Liselilerin Bile Vuruştığı Bu Yerde
Bir Hicran Denizinde Çaresiz Yüzen Kadın
Yükrekleri Kanatan Dayanılmaz Bu Derde
İçin, İçin Ah Çekip Sitemler Yazan Kadın

Adressiz Mektuplarda Ağlayan Pullar Gibi
Yaprağından Ayrılmış, Kurumuş Dallar Gibi
Dalgalarla Boğuşan Yelkensis Sallar Gibi
Damla, Damla Vatanın Kalbine Süzen Kadın

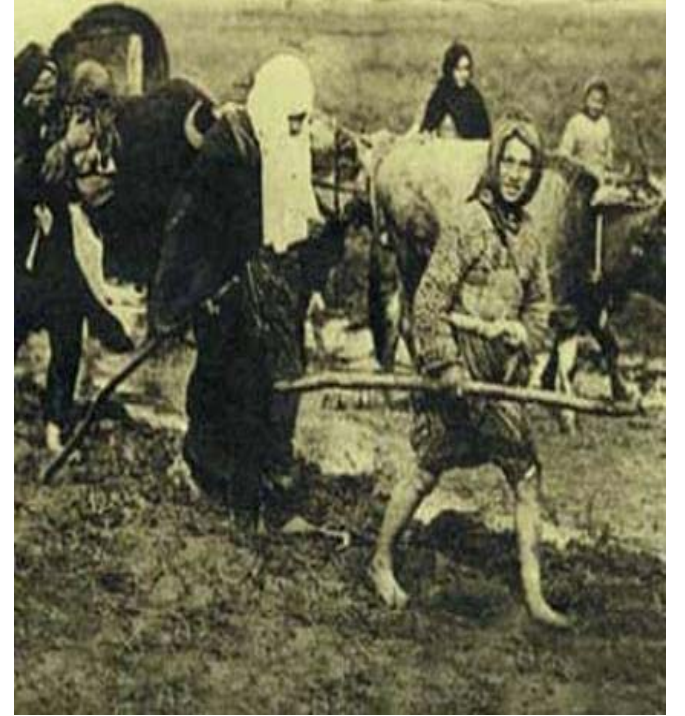
Alnında Raks Ederken Kâkülünün Telleri
Okşuyordu Gözleri Aziz Mehmetçikleri
Bağımsızlık Uğruna Kan Dökülen Yerleri
İlmek, İlmek Dokuyup İçine Kazan Kadın

Kor Ateşmiş O Yıllar Uzanıp Tutamazdı
Hiçkırıkla Dolmuştu Ağlamadan Olmazdı
Hüzün Dolu Kalbini Başka Avutamazdı
Bedeni İlkbahar Yaz, Yüreği Hazan Kadın

Sisli Hatıralarla Göz Bebekleri Dolmuş
Buğulu Bakışında Adeta Zaman Durmuş
Ağlamaktan Yorulmuş, Hep Sırılsıklam Olmuş
Bir Vatan Toprağını Islatıp Gezen Kadın

Umutlar Kadar Derin, Yalnızlık Kadar Ürkek
Acıları Dağlayıp, Yakarak Ezen Kadın
Kim Bilir Nerelere Sevgiler Getirecek
Mutluluğun Resmini Ruhuna Çizen Kadın

Kamuran TUNA

Gazi Üniversitesi

Gazi Eğitim Fakültesi

Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı Bülteni:

TARİHİN SEYRİNDE

Yayın Sorumlusu Öğretim Elemanı:

Tuba ŞENGÜL

Yayın Kurulu:

Eda ALAGÖZ,

Duygu ALTINOK, Sevil ARAZ,

Habibe AVCI, Kübra ÇALIŞKAN,

Cansu ÇİFTÇİ, Naciye DURU,

Arzu DURUKAN, Halil GOSTAK,

Samet ÖZDEN,

Yasemin TÜRKDOĞAN,

Gökçe URGANCI, Habibe UZUN,

Ahmet YİĞİT.

İletişim: tarihinseyrinde@gmail.com

Web adresi:

http://www.gef.gazi.edu.tr/dergi_tarih/

**TARİHİN
GÖTÜRDÜĞÜ
YERE GİT**

**TARİHİN
GÖTÜRDÜĞÜ
YERE GİT**

